HET KONINKLIJK BELGISCH INSTITUUT VOOR NATUURWETENSCHAPPEN

1. INLEIDING

Dit instituut werd in 1846 opgericht onder de benaming "Koninklijk Museum voor Natuurlijke Historie". In 1948 verkreeg het zijn huidige benaming : Koninklijk Belgisch Instituut voor Natuurwetenschappen. Hieruit blijkt dat het K.B.I.N. een instelling is voor wetenschappelijk onderzoek. De opdracht van het instituut kan als volgt omschreven worden :

- Het bewaren, beheren en uitbreiden van de natuurwetenschappelijke verzamelingen. Hiertoe behoren : ongewervelde en gewervelde dieren, fossielen, gesteenten en mineralen. Uitbreiding gebeurt tijdens expedities in binnen- en buitenland, door ruil met andere instellingen, door schenkingen en door aankoop.
- Studie van deze natuurwetenschappelijke verzamelingen. Het instituut heeft wetenschappelijke bevoegdheid in de volgende disciplines : antropologie, ecologie, hydrobiologie, mineralogie, paleontologie en zoölogie. De resultaten van dit hoofdzakelijk fundamenteel onderzoek worden gebruikt voor het meer toegepast onderzoek van universitaire en andere instellingen.
- Verspreiden van de resultaten van het onderzoek door middel van wetenschappelijke, vulgariserende en didactische publicaties, door voordrachten en door tentoonstellingen in het museum van het instituut. De opvoedende dienst is speciaal verantwoordelijk voor de educatieve activiteiten in het museum en staat in voor het beantwoorden van vragen van scholen, van andere groepen en van alle geïnteresseerden.

De inwendige structuur berust op een indeling in wetenschappelijke departementen, naast technische en administratieve diensten. Er is een belangrijke wetenschappelijke bibliotheek, die beschikt over een groot aantal lopende tijdschriften, boeken en een uitgebreide cartotheek.

2. MUSEUM EN WERKING VAN DE OPVOEDENDE DIENST

De educatieve infrastructuur van het K.B.I.N. bestaat, behalve uit de museumzalen, uit een leslokaal, een foyer, een practicumzaal en een auditorium. Men is voorzien van audio-visuele middelen zoals dia's, films en video en beschikt over heel wat didactisch materiaal.
Wetenschappelijke literatuur op alle niveau's kan geraadpleegd worden in de informatheek en in de wetenschappelijke bibliotheek.

De opvoedende dienst organiseert de opvang van het publiek, hetzij in groep, hetzij individueel. De dienst staat in voor :
- het verlenen van documentatie
- de verspreiding van informatie
- het organiseren van rondleidingen
- de begeleiding bij lessen en ateliers
- het terbeschikkingstellen van de educatieve infrastructuur

2.1. TENTOONSTELLINGEN

Het museum van het K.B.I.N. bevindt zich in een fase van uitbreiding. Er dient onderscheid gemaakt te worden tussen permanente, voorlopige en tijdelijke tentoonstellingen.

RBINS
RBINS44698
BE RBINS ARCH GEN 1/18
BE RBINS ARCH GEN 1/18

2.1.1. Permanente tentoonstellingen

- Inkomhal

In de inkomhal is een skelet van een bultrug opgehangen, als symbool van de met uitsterven bedreigde diersoorten. De bultrug is een baleinwalvis die in volwassen toestand 15 tot 17 meter lang kan worden.

- Museumzalen ONGEWERVELDE DIEREN

In twee nieuwe zalen kan men aan de hand van originele tekeningen en modellen, aangevuld met talrijke exemplaren uit de verzamelingen van het instituut, kennismaken met de fascinerende wereld van de ongewervelde dieren. In didactische toonkasten wordt een overzicht gegeven van de belangrijkste kenmerken van elke groep. In andere toonkasten worden de vormenrijkdom en kleurenpracht van bepaalde groepen geïllustreerd.
Momenteel komen de volgende diergroepen aan bod : sponzen, neteldieren, weekdieren, schaaldieren en insekten.

- Vivarium met levende SPINACHTIGEN

Het vivarium biedt de mogelijkheid om de levenswijze van spinnen en schorpioenen van nabij te observeren. Men kan er getuige van zijn hoe deze dieren zich voeden, hun web weven, zich voortplanten, hun eitjes leggen en tot volwassen dier opgroeien.

- Museumzaal MINERALOGIE / PETROGRAFIE

Aan de hand van toonkasten over meteorieten en maangesteenten en over de samenstelling van de maan en de aarde, wordt de mineralogie vanuit een ruimer kader benaderd. Momenteel komen de volgende aspecten van de mineralogie aan bod : algemene kenmerken van mineralen (kleur, glans, streep,e.a.), ontstaan van kristallen, kristalvormen, kristalstelsels, aggregaten.

- Museumzaal FOSSIELE GEWERVELDE DIEREN

Het absolute pronkstuk van deze zaal is de verzameling dinosauriërskeletten, bekend als de Iguanodons van Bernissart. Ze zijn ongeveer 120 miljoen jaar oud.
Daarnaast komen in de zaal fossielen uit de volgende geologische tijden aan bod :
  - Secundair : maashagedissen, zeeschildpadden, e.a.
  - Tertiair : slurfdieren, walvisachtigen, zeekoeien, zeeschildpadden, e.a.
  - Kwartair : mammoet, oeros, holenbeer, reuzenmoa, sabeltandtijger, reuzenluiaard, voorhistorische mens, e.a.

(N.B. Een aparte tentoonstelling over de Neanderthaler is in voorbereiding.)

- Dioramazaal "Fauna van België"

Diorama's van een aantal inheemse zoogdieren, vogels, amfibieën en reptielen.

- Museumzaal WALVISACHTIGEN (vanaf half september 1986)

Spectaculaire geraamten van enkele grote walvisachtigen : potvis, blauwe vinvis, Groenlandse walvis en gewone vinvis.

2.1.2. Voorlopige en tijdelijke tentoonstellingen

- HERINNERINGEN AAN DE OUDE ZOOGDIERENVERZAMELINGEN

Voorlopige tentoonstelling van opgezette zoogdieren : buideldieren, hondachtigen, katachtigen, beren, hertachtigen, mensapen, e.a.

- TIJDELIJKE TENTOONSTELLINGEN

In het museum van het K.B.I.N. worden geregeld tijdelijke tentoonstellingen georganiseerd. Hierbij komen zeer verscheiden onderwerpen aan bod : leefmilieu en natuurbescherming, de natuur in de kunst, tentoonstellingen voor slechtzienden en blinden, e.a.
Voor een gedeeltelijk overzicht verwijzen we naar de rubriek 2.5. Programmatie.

2.2. RONDLEIDINGEN, LESTHEMA'S EN ATELIERS

2.2.1. Rondleidingen

Rondleidingen zijn gratis en moeten vooraf bij de opvoedende dienst worden aangevraagd. Om het ontdekkend leren te stimuleren werden werkblaadjes opgesteld die zelfstandig werk mogelijk maken. De aangekochte werkblaadjes mogen gekopieerd en aangepast worden, zodat leerkrachten zelf rondleidingen kunnen organiseren, wat de opvangmogelijkheden voor groepen enorm kan uitbreiden. Per vragenlijst is er een handleiding ter beschikking van de leerkracht.
Voor een overzicht verwijzen we naar de rubriek 2.5. Programmatie.

2.2.2. Lesthema's

Ook aan de hand van thematische lessen wordt gepoogd de leerlingen actiever te betrekken bij het museumbezoek. Daarbij kan gebruik gemaakt worden van gepast didactisch materiaal in een uitgerust leslokaal en van de tentoonstellingszalen.

2.2.3. Ateliers

In het instituut is er een practicumzaal ter beschikking, uitgerust met 16 binoculaire loupes. De opvoedende dienst kan practica en ateliers organiseren en geven in samenwerking met leerkrachten. Daarbij kunnen referentiecollecties (insekten, schelpen, fossielen) en ander didactisch materiaal afkomstig van diverse afdelingen gebruikt worden.

2.3. INFORMATIE EN DOCUMENTATIE

Bij de opvoedende dienst zijn enkele folders over het museum gratis verkrijgbaar. Men kan bij deze dienst terecht voor informatie, documentatie, hulp bij identificatie van organismen, enz. Waar nodig worden de aanvragen aan de betrokken afdelingen doorgespeeld. Bepaalde afdelingen verlenen ook begeleiding aan leerkrachten en andere belangstellenden die wetenschappelijk onderzoek willen verrichten.

De INFORMATHEEK biedt de mogelijkheid om ter plaatse informatie omtrent natuurwetenschappen te verzamelen; dit aan de hand van encyclopedieën, boeken, tijdschriften en documentatiemappen. Kopieën kunnen ter plaatse genomen worden.

2.4. PUBLIKATIES

Het Vermogen van het K.B.I.N. is verantwoordelijk voor het uitgeven van de wetenschappelijke publikaties van het instituut. Tevens zijn een aantal vulgariserende en didactische uitgaven verkrijgbaar : boeken, schooldocumentatie, kleurplaten, prentkaarten, dia's, posters,e.a. Een lijst van de beschikbare werken is verkrijgbaar bij het Vermogen van het K.B.I.N., Vautierstraat 29, 1040 Brussel, tel. 02/648.04.75.

De opvoedende dienst beschikt over enkele infobladen, werkbladen en kleurplaten (zie rubriek 2.5. Programmatie).

Een aantal nieuwe museumgidsen zijn in voorbereiding.

2.5. PROGRAMMATIE 1986-87

2.5.1. Educatief programma schooljaar 1986-87

Hieronder vindt u het programma voor het schooljaar 1985-86. Voor 1986-87 blijft dit geldig, doch er zijn enkele uitbreidingen voorzien. Het definitieve programma is vanaf september verkrijgbaar bij de opvoedende dienst.

Rondleidingen en andere activiteiten zijn gratis en worden aangepast aan de leeftijd van de bezoekers.

- Museumzaal FOSSIELE GEWERVELDE DIEREN
  - Overzicht van de museumzaal van fossiele gewervelde dieren uit het Secundair, Tertiair en Kwartair.

    Duur : 1 uur

    Het bezoek kan aangevuld worden met :
    - inleidende les dinosauriërs (met behulp van schaalmodellen, schedelafgietsel, ...) (15 min.)
    - film "Dinosauriërs : de verschrikkelijke reuzenhagedissen" (vanaf 9 jaar) (25 min.)
    - werkbladen "Kennismaking met de Iguanodons van Bernissart" (voor lln. van 12 tot 16 jaar) (30 min.)
    - bezoek aan de tentoonstelling over de voorhistorische mens (Australopithecus, Homo erectus, Homo sapiens) (vanaf 17 jaar) (30 min.).
  - Lesthema "Evolutie" (+ 17 jaar)(werkblad beschikbaar).

    Na een inleiding wordt aan de hand van de tentoongestelde fossielen gezocht naar argumenten om evolutie aan te tonen.

    Duur : 1.30 uur
  - Eveneens beschikbaar :
    - kleurplaten reuzenreptielen (voor kleuter- en basisschool)
    - infoblad "Voorbereiding tot een bezoek aan de museumzaal fossiele gewervelde dieren" (vanaf 15 jaar)
    - infoblad "De Iguanodons van Bernissart" (vanaf 15 jaar).

- Museumzaal ONGEWERVELDE DIEREN : INSEKTENTENTOONSTELLING
  - Algemeen overzicht over onstaan, bouw en ontwikkeling van de insekten; overzicht van de belangrijkste orden van insekten

    Duur : 1 uur

    Het bezoek kan aangevuld worden met het gebruik van een werkblad over insekten (vanaf 15 jaar) (30 min.)
  - Eveneens beschikbaar : handleiding tot de collectie F. Carpentier.(40 pp. / 20 fr.)

- Vivarium van SPINACHTIGEN
  - Bezoek aan het vivarium van inlandse en exotische spinnen en schorpioenen.

    Duur : 30 min.

    Het bezoek kan aangevuld worden met :
    - werkblad spinachtigen (+ 15 jaar) (30 min.)
    - vrij bezoek aan de fototentoonstelling over de levenscyclus van inlandse spinnen (15 tot 30 min.).
  - Eveneens beschikbaar : handleiding bij het spinnenvivarium (11 pp. / 10 fr.)

- Museumzaal ONGEWERVELDE DIEREN : SPONZEN, NETELDIEREN, WEEKDIEREN en SCHAALDIEREN
  - Rondleiding waarbij aandacht besteed wordt aan de algemene kenmerken, levencycli en levensactiviteiten van volgende diergroepen : sponzen, neteldieren (kwalpoliepen, schijfkwallen, bloemdieren waaronder de koralen), weekdieren (tweekleppigen, slakken en koppotigen) en schaaldieren.
  - Infobladen en werkbladen zijn in voorbereiding.

- Museumzaal MINERALOGIE / PETROGRAFIE
  - Rondleiding waarbij aandacht wordt besteed aan : algemene kenmerken van mineralen, ontstaan van kristallen, kristalvormen, kristalstelsels, ... Daarnaast gegevens over meteorieten, maanstenen en over de samenstelling van aarde en maan.
  - Infobladen en werkbladen zijn in voorbereiding.

- TIJDELIJKE TENTOONSTELLINGEN

  Informatie verkrijgbaar bij de opvoedende dienst.

TE KOOP BIJ DE OPVOEDENDE DIENST

(telefonisch of schriftelijk bestellen / totale pakket : 200 fr. / de teksten mogen vrij gekopieerd worden)

WERKBLADEN

1. Kennismaking met de Iguanodons van Bernissart (voor lln. van 12-16 jaar)	15 F
Handleiding voor de leerkracht	10 F
2. Enkele inlandse zoogdieren (voor lln. van 12-15 jaar) (dioramazaal)	15 F
Handleiding voor de leerkracht	10 F
3. Enkele inlandse vogels (voor lln. van 12-15 jaar) (dioramazaal)	15 F
Handleiding voor de leerkracht	10 F
4. Inlandse amfibieën en reptielen (12-15 jaar) (dioramazaal)	15 F
Handleiding voor de leerkracht	10 F
5. Spinnen en schorpioenen (voor lln. vanaf 15 jaar)	15 F
Handleiding voor de leerkracht	10 F
6. Insekten : bouw en ontwikkeling (voor lln. vanaf 15 jaar	15 F
7. Evolutie (voor lln. vanaf 17 jaar)	5 F
Handleiding	5 F

KLEURPLATEN

- Iguanodon (skelet)	5 F
- Iguanodon (milieu)	5 F
- Zeereptielen	5 F

INFOBLADEN

- De Iguanodons van Bernissart (+ 15 jaar)	25 F
- Voorbereiding tot een bezoek aan de museumzaal FOSSIELE GEWERVELDE DIEREN (+ 15 jaar)	25 F

2.5.2. Tijdelijke tentoonstellingen

- Van 20/06 tot 07/09/86 : TENTOONSTELLING PIERRE COURTOIS

  Originele voorstelling van materiaal in de natuur verzameld door de kunstenaar Pierre Courtois.

- Van 18/09/86 tot juni 1987 : WALDO

  Tenstoonstelling over walvissen en andere zeezoogdieren. Bijzondere aandacht wordt besteed aan de noodzaak van hun bescherming.

- Van 04/10 (vanaf 13.30 u) tot 07/10/86 : PADDESTOELEN

  Tentoonstelling van verse paddestoelen, aangevuld met didactische panelen over bouw, levenswijze, gebruik,... van deze organismen.

Meer informatie over deze en over later georganiseerde tentoonstellingen wordt meegedeeld via de pers.

2.6. DIVERSEN

- V.Z.W. "Vrienden van het K.B.I.N."

  Deze vereniging streeft ernaar het instituut, zijn museum, zijn verwezenlijkingen en zijn activiteiten beter te doen kennen bij het publiek.
  Er worden geregeld voordrachten, lessenreeksen, determinatieoefeningen, uitstappen, e.a. georganiseerd.
  Door middel van een contactblad worden de leden op de hoogte gehouden over wat er gebeurt in het K.B.I.N. en over de specifieke activiteiten van de vereniging.

  Contactadres : Secretariaat "Vrienden van het K.B.I.N."
  Vautierstraat 29, 1040 BRUSSEL
  Tel. 02/648.04.75.

- V.Z.W. "Natuurateliers voor jongeren"

  Deze vereniging werkt nauw samen met de opvoedende dienst van het K.B.I.N. Tegen onkostenvergoeding worden ateliers en practica ingericht waar rond een gekozen thema op actieve en creatieve wijze aan natuurexploratie wordt gedaan.
  Het natuuratelier staat zowel open voor groepen als voor individuele jongeren.

  Contactadres : Secretariaat "Natuurateliers voor jongeren"
  Vautierstraat 29, 1040 BRUSSEL
  Tel. 02/648.04.75 (tussen 8.45 u en 9.15 u, vragen naar Dhr. M. Petit).

3. PRAKTISCHE INFORMATIE

Het museum van het K.B.I.N. is DAGELIJKS TOEGANKELIJK (behalve op 25 dec. en 1 jan.)

- van 9.30 u tot 12.30 u
- van 13.30 u tot 16.45 u VRIJE TOEGANG.

Hoofdingang : Vautierstraat 29, 1040 BRUSSEL.

Bijkomende ingang : langs het Leopoldspark.

Bereikbaarheid met het openbaar vervoer :

- Trein : station Brussel-Leopoldswijk (lijn Brussel-Namen)
- Metro : lijn 1 tot station Maalbeek
- Bus : Waversesteenweg : 34 en 80
  Troonstraat : 34, 38, 95 en 96
  Belliardstraat : 20 (HM, ED, WA, ~~WA~~, ~~E~~).

Het K.B.I.N. beschikt momenteel niet over een eigen parking voor de museumbezoekers. Parkeergelegenheid vindt men in de buurt van de hoofdingang (Vautierstr.)en aan de achterzijde van het Leopoldstation.

Momenteel beschikt het K.B.I.N. niet over een cafetaria voor de museumbezoekers.

Contactadres : KONINKLIJK BELGISCH INSTITUUT VOOR NATUURWETENSCHAPPEN

OPVOEDENDE DIENST - VAUTIERSTRAAT 29

1040 BRUSSEL

Tel. : 02/648.04.75

Contactpersonen :

- Afdelingshoofd Opvoedende Dienst/Service Educatif : Alain Quintart.
- Verantwoordelijken voor de nederlandstalige educatieve activiteiten :
  - Harry Van Driessen
  - Hugo Vandendries
  - Ann Venmans.